

IJsselland

INGEKOMEN		
31 OKT. 2013		
Zaak	4878	Stuk 15999
Afdeling	OEB (10)	

Gemeente Dalfsen
i.a.a. mw. L van Dam
Postbus 35
7720 AA DALFSEN

datum woensdag 30 oktober 2013
kenmerk G13.002579
doorkiesnummer 038-4281440
onderwerp Advies over nieuwvestiging pluimveebedrijf Westerveldweg Dalfsen

Geachte heer/mevrouw,

U heeft GGD IJsselland gevraagd de gemeente te adviseren over de mogelijke gezondheidseffecten van de vestiging van een nieuw pluimveebedrijf van Mts Huisman aan de Westerveldweg (ong.) in Dalfsen.

Naar aanleiding van dit verzoek heeft de heer drs. J. de Wolf van GGD IJsselland een gesprek gehad met de heer K. Roeberts, vergunningverlening van de gemeente Dalfsen en de heer W. Hoeve van Hoeve Advies BV te Rouveen. In dit gesprek hebben gemeente en adviesbureau de aanvraag toegelicht. Ook heeft de GGD de beoogde locatie voor dit nieuwe bedrijf bezocht.

GGD IJsselland komt op basis hiervan tot onderstaand advies.

Algemeen

Bij het beoordelen van een dergelijke adviesaanvraag maakt de GGD gebruik van het Informatieblad 'Intensieve veehouderij en gezondheid, update oktober 2011'. In dit Informatieblad hebben de GGD'en in Nederland gezamenlijk verwoord hoe zij gemeenten adviseren over de intensieve veehouderij in relatie tot gezondheid. Daarnaast maakt de GGD gebruik van recente jurisprudentie en actuele wetenschappelijke studies.

Intensieve veehouderij en gezondheid

In dit advies wordt achtereenvolgens ingegaan op de volgende aspecten in relatie tot de volksgezondheid: fijn stof (inclusief endotoxinen), geur, geluid en zoönosen. Omdat in de aanvraag wordt gesproken over de mogelijkheden voor vrije uitloop van dieren zal hier uitgebreider op worden ingegaan.

Fijn stof en endotoxinen

In hoofdstuk 7.3 van de Update Plan-MER is berekend dat de fijn stofconcentratie op de dichtstbijzijnde burgerwoning ruim voldoet aan de grenswaarde voor fijn stof en het toegestane aantal overschrijdingsdagen.

Adresgegevens

Postbus 1453, 8001 BL Zwolle
Zeven Alleetjes 1, 8011 CV Zwolle

Contactgegevens

T (038) 428 14 28
F (038) 428 15 09
E info@ggdijsselland.nl
I www.ggdijsselland.nl

Fijn stof bevat onder meer celresten van bacteriën, endotoxinen. In het advies van de Gezondheidsraad van 30 november 2012 doet de Raad het voorstel om voor endotoxinen een gezondheidskundige advieswaarde van 30 EU/m³ te hanteren voor de algemene bevolking. In het kabinetsstandpunt van 14 juni 2013 zegt de staatssecretaris van I&M toe deze advieswaarde nader uit te werken.

Zolang deze advieswaarde nog niet is uitgewerkt, is er voor de gemeenten nog geen bruikbare norm met vastgelegde criteria in wet- en regelgeving waarop zij een aanvraag kunnen toetsen.

Geur

In de Plan-MER zijn geurberekeningen uitgevoerd voor het bepalen van de voorgrond- en achtergrondbelasting. De voorgrondbelasting naar het dichtstbijzijnde geurgevoelig object is berekend op 5,9 OU_E/m³. Dit voldoet aan het wettelijke geurnorm van 8 OU_E/m³ in een niet-concentratiegebied. De GGD hanteert voor zowel een concentratie- als een niet-concentratiegebied een norm van 6 OU_E/m³. Hieraan wordt voldaan voor de voorgrondbelasting.

De achtergrondbelasting wordt berekend om een beeld te kunnen geven van de kwaliteit van de leefomgeving ten gevolge van geurhinder van meerdere agrarische bedrijven. Dit is geen wettelijk criterium. De hoogste berekende achtergrondbelasting is 22,2 OU_E/m³ en betreft de locatie Westerveldweg 3 te Dalfsen.

Ondanks het feit dat de voorgrondbelasting voldoet aan de wettelijke norm kan er toch op deze en eventuele andere locaties geurhinder zijn, zowel door de voorgrond- als de achtergrondbelasting. De GGD vraagt de gemeente om zich hiervan bewust te zijn en bij eventuele klachten deze serieus te nemen. In overleg met het pluimveebedrijf kan dan gezocht worden naar oplossingen om de geurhinder te laten verminderen.

Geluid

In het Akoestisch onderzoek wordt geconcludeerd dat de uitgevoerde geluidsberekeningen laten zien dat het langtijdgemiddelde geluidniveau voldoet op de beoordelingspunten aan de grenswaarden. GGD IJsselland concludeert dat de berekende grenswaarden voor de nachtperiode voor de locatie Veldweg 11 te Dalfsen exact voldoen aan de grenswaarden. Dit kan betekenen dat reeds bij geringe afwijkingen in het functioneren van het pluimveebedrijf de grenswaarden worden overschreden. Dit hoeft niet direct te betekenen dat er op de betreffende locatie geluidhinder zal worden ervaren. Geluidhinder wordt mede bepaald door hoe bewoners de aanwezigheid van dit bedrijf ervaren en waarderen. Het is voor de gemeente wel een extra aandachtspunt bij mogelijke klachten van omwonenden over geluidhinder van het pluimveebedrijf.

Zoönosen

In de Update Plan-MER wordt in hoofdstuk 8.9 uitgebreid ingegaan op de risico's voor de volksgezondheid. Een belangrijk risico bij de pluimveehouderij zijn de vogelgriepvirussen die de vogelgriep (Aviaire influenza) kunnen veroorzaken en dan met name in bedrijven met uitloop. In het RIVM-rapport 609400004/2012 'Infectierisico's van de veehouderij voor omwonenden' wordt geconcludeerd dat pluimveehouderijen met uitloop een elf keer zo hoog risico lopen op een laagpathogene besmetting met het vogelgriepvirus.

Het pluimveebedrijf aan de Westerveldweg overweegt om een uitloop voor de freilandhennen te realiseren. De GGD is hier geen voorstander van vanwege het veel hogere risico op de verspreiding van virussen door onder meer (de uitwerpselen van) watervogels en steltlopers.

Als het bedrijf de mogelijkheid krijgt om een uitloop te realiseren, dienen er afdoende maatregelen te worden genomen om verspreiding van de vogelgriepvirussen te beperken en zo mogelijk te voorkomen. Daarbij kan onder meer worden gedacht aan de volgende maatregelen:

- Het geheel omheinen /omrasteren van de uitloop (dus ook aan de bovenzijde) zodat wilde vogels zich niet kunnen mengen met de hennen.

- Scherpe controles op het voorkomen van de vogelgriep en het tijdig melden van ziektegevallen bij de bevoegde instanties.
- Adequate huisvesting en bedrijfsvoering en monitoring door bedrijf en gemeente (zie hiervoor de Checklist in de Plan-MER in hfst. 8.9, blz. 41 en 42).

Chemische luchtwassers

Het pluimveebedrijf wil gebruik maken van chemische luchtwassers. Deze beperken de uitstoot van ammoniak, de fijn stofemissie en de geuremissie. Een belangrijke voorwaarde hierbij is het goed onderhouden van het luchtwasstelsel. Hier ligt een belangrijke taak voor de handhavers van de gemeente. Zij dienen het bedrijf regelmatig te controleren op het goed functioneren van de luchtwassers.

Volksgezondheid algemeen

In hoofdstuk 8.9 van de Update Plan-MER worden de mogelijke risico's voor de volksgezondheid verwoord. In de eerste alinea van dit hoofdstuk wordt gesteld dat *'er geen risicovolle activiteiten plaatsvinden en dat de effecten van fijn stof, geluid en geur geen gevaar voor de volksgezondheid opleveren'*. De GGD kan zich niet vinden in deze formuleringen. Het houden van legkippen (met mogelijke uitloop) is een risicovolle activiteit waarbij fijn stof, geur- en geluidhinder kan optreden in dusdanige mate dat ze een gevaar kunnen vormen voor de volksgezondheid. Door het nemen van afdoende maatregelen, een goed bedrijfsmanagement en een goede huisvesting en regelmatige monitoring kunnen deze mogelijke risico's geminimaliseerd worden.

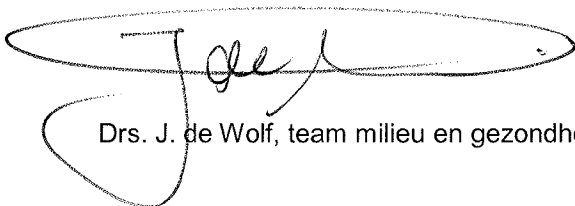
Onder het kopje 'Gezondheidsraad' wordt gesteld dat *'er thans geen wetenschappelijk bewijs bestaat voor, kort gezegd, een causaal verband tussen (intensieve) veehouderijen en mogelijke negatieve gevolgen voor de volksgezondheid'*. De GGD vindt deze zin niet stroken met wat de Gezondheidsraad zelf concludeert in haar rapport van 30 november 2012: 'Volgens de raad zijn er aanwijzingen dat wonen in de buurt van veehouderijen gezondheidsrisico's met zich mee kan brengen. Maar de aard en omvang van die risico's zijn niet precies bekend.' De GGD adviseert om de tekst in hoofdstuk 8.9 hierop aan te passen.

Monitoring en evaluatie

De GGD adviseert de gemeente om een monitorings- en evaluatieprogramma op te stellen waarin wordt aangegeven hoe de gemeente gaat controleren of het bedrijf zich aan de omgevingsvergunning houdt en of de luchtwassers op een juiste wijze zijn geïnstalleerd, goed functioneren en goed worden onderhouden.

Voor verdere informatie over dit advies kunt u contact opnemen met ondergetekende, de heer drs. J. de Wolf van het team milieu en gezondheid; tel. 038-4281440; e-mail: j.de.wolf@ggdijsselland.nl.

Hoogachtend,

Drs. J. de Wolf, team milieu en gezondheid GGD IJsselland

B. Huisman
Veldhoeveweg 1
Dalftsen

Betreft: Risicobefchrijving legpluimveebedrijf

Dalftsen, 12 augustus 2011

L.S.,

In verband met de realisatie van 2 voliere-stallen met uitloop, is ons gevraagd een risico-befchrijving voor omwonenden te befchrijven vanuit diergeneeskundig perspectief.

Risico's kunnen in een aantal deelgebieden worden omschreven:

- Ziekten
  - Bacteriën/Virussen/Wormen
  - Overdracht vanuit voornoemde pluimveepopulatie naar omgeving
- Regelgeving

Mogelijk overdraagbare ziekteverwekkers zijn:

Bacteriën:

Bacteriële aandoeningen komen bij legpluimvee in aanzienlijk mindere mate voor dan bij vleespluimvee. Antibiotica zijn vrijwel niet geregistreerd voor gebruik bij ei-leggende hennen. Salmonella soorten die bij pluimvee voorkomen zijn in veel gevallen andere soorten dan de species die bij bv. rundvee problemen veroorzaken. Regelmatige controle van het pluimveebedrijf, zoals verplicht in de regelgeving, minimaliseert het risico op verspreiding van deze ziekteverwekkers. Bacteriële aandoeningen als bv. Vlekziekte veroorzaakt snel grote problemen op het legbedrijf. Directe aanpak van deze aandoening zijn, zowel voor de omgeving als voor het pluimveebedrijf zelf, een logische stap.

Virussen: met uitzondering van Aviaire Influenza, zijn de meeste virale aandoeningen die voor kunnen komen bij pluimvee, niet besmettelijk voor zoogdieren. De verspreiding van virale aandoeningen, die voor komen bij pluimvee, wordt verminderd door gebruik van vaccinaties in de opfok. Aviaire Influenza kan problemen veroorzaken bij zoogdieren (d.w.z.: mens, varken, enz.). Voorwaarden voor een geslaagde transmissie van pluimvee naar mens zijn o.a. besmetting van de pluimveepopulatie, vermeerdering van het virus in het pluimveekoppel, verspreiding van virus naar de omgeving, aanslaan van het virus in de omgeving. Nederlands legpluimvee is vrij van Aviaire Influenza. Legpluimvee met uitloop, wordt in Nederland 4x per jaar gecontroleerd d.m.v. bloedonderzoek. Tevens eist de huidige regelgeving dat bij te grote afwijkingen in voer/wateropname, uitval of productie, een direct onderzoek naar mogelijke AI. Door monitoring wordt een goede borging van de gezondheidsstatus van het nederlandse pluimvee (m.n. legpluimvee met uitloop) gerealiseerd. Door het stalsysteem wordt de lucht die de stal verlaat, gezuiverd door filters. (zie tevens milieu-wetgeving) Het grootste risico zit dus in de uitloop van de dieren.

Wormen/parasieten: De voorkomende parasieten bij leghennen zijn sterk gastheerspecifiek en zullen geen problemen bij andere diersoorten veroorzaken.

Regelgeving:

Bij aangifteplichtige aandoeningen (Aviaire Influenza, Newcastle Disease), wordt er van overheidswege een vervoersverbod ingesteld voor pluimveemest, eieren, kippenvlees en levende kippen. Mest en producten van evenhoevigen, niet-vogels, kunnen dan slechts met een ontheffing vervoerd worden. Naburige rundvee-bedrijven hebben last van AI op pluimveebedrijven, net zoals pluimvee-bedrijven last hebben van Mond en Klauwzeer op rundveebedrijven.

Bovengenoemde risico's zijn met name voor bedrijfsgebonden dieren beschreven. Voor particulier dierhouderschap kunnen vergelijkbare risico's worden onderkend.

Hopende hiermee enige duidelijkheid te hebben verschaft m.b.t. de eventuele risico's die een pluimvee legbedrijf voor zijn omgeving geeft, ben ik beschikbaar om een en ander verder toe te lichten.

Met vriendelijke groeten,

Drs. A. van der Meer
Plantema Veterinair Centrum
Maalstoel 6
7773 NN Hardenberg
info@plantema.eu